

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 2

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
“Правова держава та демократичне суспільство:
фактори розвитку та взаємодії”
м. Київ, МАУП, 14 квітня 2016 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2016

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 30.03.16)*

Редакційна колегія:

*М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Л. Головка, д-р іст. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук, доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 2: Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. “Правова держава
та демократичне суспільство: фактори розвитку та взаємодії”, 14 квітня
2016 р. / редкол.: М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2016. — 448 с. : іл. — Бі-
бліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Лужанський М. В.

Президент України як суб'єкт адміністративного права з точки зору правоздатності, дієздатності та деліктоздатності 338

Мазійчук В. А.

Сучасний стан та детермінанти одержання неправомірної вигоди в агропромисловому комплексі України 340

Марван Мужер Хусейн

Методичні підходи до оцінювання ефективності інструментів маркетингових комунікацій банку 342

Невесенко Т. С., Фурса О. О.

Ресоціалізація та десоціалізація в аспекті розвитку правового суспільства 349

Падун Н. П.

Концепція управління за цілями в управлінні персоналом при формуванні правової держави 353

Посох О. С.

Мерчандайзинг торговельної діяльності як система організації торгівлі 356

Савченко Є. О.

Проблеми та перспективи реалізації інноваційної моделі розвитку в Україні 358

Тарасов С. А.

Актуальні проблеми дослідження міжнародних відносин в контексті процесів міжнародної інтеграції 361

Терещенков А. М.

Про правове регулювання процесів трудової міграції в Україні на основі міжнародних стандартів 366

Тищенко О. В.

Використання хмарних технологій в системі управління державними фінансами України 369

Третьяков В. М.

Про особливості європейської системи технічної експертизи продукції 372

Усамов У. Р.

Проблеми та необхідні передумови становлення демократичного суспільства в посттоталітарних державах: етапи демократичного процесу 375

Чаплай І. В.

Міжнародний досвід застосування елементів маркетингу у комунікаційній політиці держави 378

Шець Я. С.

Розвиток і становлення ідеї об'єднаної Європи 381

Ястремська Н. Є.

Основні засади управління конкурентоспроможністю банківських послуг 385

Алієв Ельчін Гюльоглан огли

Курдська проблема в міжнародних відносинах 388

Булава В. М.

Вдосконалення системи документообігу в Апараті Верховної Ради України 391

ПРОБЛЕМИ ТА НЕОБХІДНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА В ПОСТТОТАЛІТАРНИХ ДЕРЖАВАХ: ЕТАПИ ДЕМОКРАТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

Досвід авторитарних і посттоталітарних держав, в тому числі України, показує, що становлення демократії — процес тривалий і не завжди безпосередньо успішний. Успіх перетворень визначається ступенем готовності суспільства до сприйняття демократичних цінностей і процедур, ступеня вкоріненості авторитарних і тоталітарних традицій.

На цьому тлі виділяється кілька умов, що визначають демократичну трансформацію суспільства.

Зовнішньополітичні: характер міжнародних відносин, суперництво або співробітництво. Вплив зовнішнього середовища може виступати в формі економічного та інформаційного тиску, в формі підтримки демократичних сил в країні, як вплив силою прикладу демократичних країн (“демонстраційний” вплив більш високим рівнем життя). Відомі випадки, коли прагматично налаштовані лідери слаборозвинутих країн, намагаючись отримати західні кредити, оголошували про початок ліберальних економічних і політичних реформ. Каналами поширення демократичних цінностей є ЗМІ, контакти між країнами: туризм, культурний обмін, навчання і стажування в західних університетах.

Економічно: розвинена ринкова економіка, високі темпи економічного зростання, якщо вони використовуються для підвищення рівня матеріального добробуту населення. Зв’язок економічного чинника з демократичними трансформаціями проявляється у тому, що він впливає на соціальну конфігурацію суспільства. Визнано, що без відносно високого рівня добробуту важко досягти необхідної для демократії суспільної злагоди.

Соціально-класові зміни в соціальній структурі в напрямку нівелювання різкого майнового розшарування і кількісної переваги в ній середнього класу — технічної і гуманітарної інтелігенції, представників середнього і дрібного бізнесу, висококваліфікованих робітників, які володіють певним рівнем доходів і освітою. Значення, яке відводиться середньому класу в теоріях демократії, обумовлено його розташуванням між двома полярними майновими групами (багатими і бідними). Він виконує важливу функцію — функцію підтримання соціальної стабільності. Зацікавлений у збереженні порядку і стабільності середній клас має і інші функції. Будучи економічно самостійним класом, він виступає основним платником податків, тим самим фінансує соціальні програми для бідних, нарешті, споживаючи блага, створені сучасним масовим виробництвом, — інвестує економіку.

Перед країнами, які стали на шлях демократичних перетворень, стоїть проблема формування середнього класу. Це стосується і сучасної України, якщо під середнім класом розуміти прошарок населення, який здатний адаптуватися до нових умов

життя, то до цієї групи дослідники відносять 25 % українців. Гранично критичним для збереження суспільної стабільності є співвідношення в доходах 10: 1. В Україні він значно перевищує граничний показник. Наслідком майнової поляризації є ріст напруги в суспільстві, політичні і економічні конфлікти.

Культурні: підвищення рівня грамотності і освіченості населення, поширення громадянської політичної культури, в якій орієнтація на активну участь в політиці поєднується з орієнтацією на підпорядкування законам, з дисципліною і відповідальністю, з повагою прав і свобод інших людей, з готовністю до компромісів. Політологи відзначають, що процес формування громадянської культури — процес найбільш протяжний, який іноді навіть вимагає зміни декількох поколінь. Одночасно успіх демократичних перетворень визначається і наявністю у населення почуття громадянської ідентичності, тобто відчуття приналежності до єдиної держави. Останнє особливо важливо для суспільств, які включають в себе різні етнічні та конфесійні групи.

Інституційні: наявність ефективної багатопартійної системи та громадських організацій, інших інституціональних можливостей для вираження і представництва інтересів різних соціальних груп, в тому числі виборчої системи, парламенту.

Особистісний фактор: конкретні дії і вольові рішення ключових політичних чинників. Іншими словами, процес демократизації в суспільстві визначається відповідальністю, волею і ідеологічними орієнтаціями політичного керівництва країни. Ці фактори визначають вибір політичними елітами тієї чи іншої стратегії демократичних перетворень.

На цьому виділимо три етапи в здійсненні демократичних перетворень.

1. Етап лібералізації характеризується кризою авторитаризму і посттоталітарних режимів, з якого влада намагається вийти через надання громадянам обмежених свобод. На цьому етапі відбуваються зміни у взаєминах держави і громадянського суспільства. Звільняються політв'язні, слабшає цензура. Починає зростати інтерес населення до політики. Відбувається активізація громадянського суспільства: посилюється правозахисний рух, починає формуватися відкрита політична опозиція. Трансформується і сама еліта: вона розпадається на прихильників продовження реформ і прихильників збереження старого режиму. Перемога нової еліти дозволяє зберегти тенденцію мирної трансформації режиму.

2. Етап демократизації передбачає зміни у взаєминах держави з іншими політичними суб'єктами (опозицією, партіями і т. д.), а також у відносинах між основними гілками державної влади. На цьому етапі повинні формуватися демократичні політичні інститути (конкурентна партійна система і процедури, активне громадянське суспільство. Знищення старої політичної системи закріплюється прийняттям нових конституцій. Конституції також визначають важливе в плані перспективи розвитку демократії питання про співвідношення законодавчої та виконавчої влади, обсяг повноважень останнього.

3. Етап консолідації демократії означає досягнення демократичної стабільності. Перехід до консолідованих демократій буває довгим, він може розтягуватися на десятиліття. Утвердження демократії визначається здатністю політичних акторів досягти консенсусу.

У трансформуючих (перехідних) теоріях розрізняють три можливі рівні консенсусу:

- ціннісний — узгодження щодо базових демократичних цінностей;
- процедурний — всі політичні актори дотримуються правил боротьби, встановлених конституцією, готових до демократичних процедур вирішення конфліктів;

- інституційний — створення владних структур, всмоктують у себе конкуруючі інтереси різних політичних сил.

Складність демократичних перетворень в сучасній Україні пов'язана з відсутністю достатніх передумов для успішного їх здійснення, зі слабкістю громадянського суспільства, відсутністю реальної багатопартійності, політичної апатії населення, різкої майнової поляризації суспільства. Негативний вплив на політичну трансформацію здійснює таке явище, як економічна криза, яка триває вже більше десяти років.

Джерело

1. Политология — К.: Дакор, КНТ, 2006. — 416 с.
2. Моделирование и анализ политических процессов Ожиганов Э. Н. — М. РУДН, 2009. — 189 с.
3. Мальцев В. А. Демократические основы политической жизни общества // Полис, 2003. — № 7.
4. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. — М., 2003.
5. Демократические переходы: варианты путей и неопределенность результатов // Полис, 2003. — № 3.